

конкуренції, в практиці національних судових органів держав-членів та Суду Європейських Співтовариств. При цьому підкреслюється важливе юридичне значення для вирішення антимонопольних спорів таких принципів, як принцип ефективності європейського права та пропорційності.

Список використаних джерел:

1. Charter of Fundamental Rights of the European Union adopted by the European Parliament of 26.10.2012. *Official Journal of the European Union*. 2012. № 326/39.
2. Adkins B. & Beighton S. The Donau Chemie Case. The thorny issue of access to leniency documents remains unresolved / *Competition Law Insight*. URL: <https://www.competitionlawinsight.com/practice-and-procedure/the-donau-chemie-case-69002.htm>
3. The Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union: Consolidated version adopted on 13 December 2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
4. Neumayr F. & S. Baumgartner. Access to File for Damage Claimants in Competition Law Cases (Austria). *Journal of European Competition & Practice*. June 18, 2015. URL: <http://www.bpv-huegel.com/wp-content/uploads/2017/12/journal-of-european-competition-law-practice-2015-neumayr-jeclap-lpv042.pdf>
5. Hjartstorm M. & Nowag J. General Principles of EU Law in EU Antitrust Law. *Research Handbook on General Principles of EU Law*. Sweden: Lund University, 2019. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3383633
6. «*European Commission vs Alrosa Ltd.*»: Case of the Court of the European Union, adopted of June 29, 2010. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62007CJ0441>

Ключові слова: антимонопольне право, Європейський Союз, конкуренція, право ЄС, принципи європейського права.

Key words: antitrust law, European Union, competition, EU law, principles of European law.

ДИШКАНТЮК ЮЛІЯ ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права та процесу*

ЩОДО РОЗМЕЖУВАННЯ СЕРВІСНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ГОСПОДАРСЬКИХ СЕРВІСНИХ ПОСЛУГ

Для сфери господарювання притаманним є наявність різноманітних правових дефініцій, до яких, у тому числі, відносяться й такі як «сервісні послуги у сфері господарювання» та «господарські сервісні послуги».

Спільними елементами зазначених понять є категорія послуга та її різновид – сервісна послуга. У загальному вигляді під послугою необхідно розуміти: «1) дію, вчинок, що дає користь, допомогу іншому; 2) діяльність підприємств, організацій та окремих осіб, виконувану для задоволення чітих-небудь потреб; обслуговування» [1, с. 894]; «люб'язний вчинок, служіння, слугування» [2, с. 305] або «роботу, виконувану для задоволення чітих-небудь потреб; обслуговування» [3, с. 612–613]. Надання послуг за ГК України є складовою легального визначення господарської діяльності, тобто послуги з приводу перевезення, постачання, ремонту, обслуговуванню, відносяться до господарських сервісних послуг.

Фахівці слушно «сервіс розглядають в економічному та соціальному аспектах, він є одним із напрямів діяльності суб'єктів господарювання і спрямований на підвищення ефективного господарського процесу (виробництва і збуту продукції, обслуговування споживачів, інформаційного забезпечення, надання послуг тощо). В умовах конкуренції суб'єкти господарювання звертаються до сервісу все частіше, оскільки саме він дозволяє забезпечити конкурентні переваги, допомагає створити умови щодо ефективного здійснення господарської діяльності. Розглядаючи поняття «сервіс» (з англ. service – служба, обслуговування) необхідно зазначити, що це будь-яка діяльність (або благо), яку одна сторона може запропонувати іншій без заволодіння останньою» [4, с. 51]. На думку М. Г. Безпартчного «відповідно сервіс розглядається у трьох площинах – як господарська діяльність, потреба та послуга» [5, с. 51]. На думку Т. Г. Камінської та В. М. Краєвського «у загальному значенні під сервісною діяльністю розуміється господарська активність, в яку залучені дві основні сторони: структура, що робить послуги, і споживачі цих послуг, які через ринковий обмін бажають одержати конкретні блага з врахуванням своїх потреб. Особливості сучасного етапу розвитку індустрії надання послуг і сервісу полягають у тому, що сьогодні прогрес у цій сфері відбувається в основному за рахунок підвищення якості й культури послуг, що надаються, запровадження новітніх інформаційних технологій, автоматизації процесів, кооперації різних видів сервісних підприємств. Звідси, сервісна діяльність – це активність учасників соціуму, що вступають у специфічну взаємодію з реалізації суспільних, групових та індивідуальних послуг» [6, с. 51]. На нашу думку, сервісний характер або сервісність послуги свідчить про різновид виробництва, специфіку, індивідуальний характер, тобто, умови і порядок надання послуг, згідно із нормами чинного господарського законодавства на підставі договору. Саме термін «сервісність» надає сервісним послугам у сфері господарювання, адміністративно-господарським сервісним послугам, господарським сервісним послугам особливий специфічний зміст, умови та процедуру надання. Також сервісність пов'язана із сучасним розвитком й удосконаленням послуг, їх електронною формою, адже у Стратегії економічного розвитку Уряду до 2030 року зазначено, що одним із принципів

економічного розвитку є побудова саме «ефективної цифрової сервісної держави» [7].

Важливими в усіх зазначених визначеннях є ознаки послуг, які притаманні й сервісним послугам у сфері господарювання, а саме: наявність їх надавачів, обслуговуючий характер та мета у вигляді задоволення потреб інших суб'єктів господарювання та населення. Так, Н. Миронова «до факторів, що стали причиною складності визначення поняття послуги, слід віднести:

- до послуг відносяться усі економічні блага, які неможна віднести до промислового виробництва або сільського господарства;
- до послуг відносяться чисельні й різносторонні дії, направлені на різні об'єкти; – усі види послуг офіційною статистикою відносяться до одного класу економічних благ;

- послуга – гнучкий об'єкт, межі якого легко змінюються [8, с. 35]. Також «додатковими факторами цього можуть також бути:

- по-перше, сама дефініція є багатогранною і, отже, може розглядатись з різних точок зору (наприклад, економічної, соціальної та інші);

- по-друге, має місце різноманітність сфер дослідження науковців, рівень комплексності здійснюваних досліджень, особливості питань та завдань самих досліджень, що також може обмежувати саме поняття. Сферу послуг утворюють різноманітні і різнорідні галузі діяльності, які створюють матеріальні та нематеріальні послуги, що дає підстави стверджувати про неї як про сукупність економічно неоднорідних ринкових сегментів, тобто як цілісну систему, складниками якої є різні види послуг, які потрібні населенню та суспільству для нормальної життєдіяльності загалом та для задоволення потреб кожної людини зокрема» [9, с. 26].

Але крім господарських сервісних послуг існують й сервісні послуги у сфері господарювання, які представляють собою комплексну правову категорію, так як поєднують різноманітних суб'єктів – їх надавачів та наявність розгалуженого правового забезпечення, тобто нормативне регулювання через норми господарського, адміністративного, цивільного та інших галузей права. Для господарських сервісних послуг притаманним є наявність високого відсотка конкуренції, індивідуальний вузькопрофільний професійно-обслуговуючий характер й договірні засади. Задля виокремлення й змістовного аналізу доцільно виокремити сервісні послуги у сфері господарювання та господарські сервісні послуги за конструкцією тип-підтип, завдяки чому перші є ширшими, універсальними й, як правило, імперативними. До сервісних послуг у сфері господарювання можливо віднести легалізаційно-дозвільні процедури (державну реєстрацію суб'єктів господарювання, ліцензування деяких видів господарської діяльності, оформлення різноманітних дозвільних документів, сертифікацію). Тобто, «використання різних критеріїв дозволяє побудувати матрицю послуг за виділеними параметрами з урахуванням пріоритетності різних суб'єктів господарювання у виробництві тих або інших послуг. Матриця «Послуги – Господарюючі суб'єкти» може використовуватися при розробці методів

управління й регулювання, диференційованих для різних типів послуг і для різних суб'єктів політики держави» [10].

Таким чином, доцільно розмежувати сервісні послуги у сфері господарювання та господарські сервісні послуги за конструкцією тип-підтип, коли під першими розуміється діяльність щодо надання індивідуальних сервісних послуг різноманітного характеру суб'єктами господарювання, а також спеціально уповноваженими органами державної влади і органами місцевого самоврядування з метою задоволення господарських потреб, загального сприяння ділової активності, конкурентоспроможності, досягнення господарських результатів тощо, а під другими – дії суб'єктів господарювання вузькопрофільного професійного обслуговуючого характеру щодо надання різноманітних послуг іншим суб'єктам господарювання задля задоволення їх потреб на підставі договору, який є строковим, оплатним, двох- або багатостороннім, однооб'єктним, та, як правило, – публічним.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. За ред. В. Т. Буселя. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с
2. Тлумачний словник-мінімум української мови. За ред. О. М. Єфімова. К. : Довіра, 1999. 447 с.
3. Новий тлумачний словник української мови: У 4-х т. Т. 3. Обє-Роб. Уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. К. : Аконіт, 1998. 927 с.
4. Ведмідь Н. І. Термінологічні підходи до визначення категорії «сервіс» та його роль в економіці країн. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 3/4. С. 49–52.
5. Безпарточний М. Г. Сервісна політика торговельних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 5 (1). С. 7–13.
6. Камінська Т. Г., Краєвський В. М. Інформаційно-синталітичний сервіс управлінської діяльності. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2017. № 4. С. 25–31.
7. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/>
8. Миронова Н. В. Маркетинг различных типов услуг. *Маркетинг в России и за рубежом*. 2003. № 4. С. 26–36.
9. Апопій В. В. Організація і технологія надання послуг: [навч. посіб.]. К. : Академія. 2006. 312 с.
10. Остафійчук Я. В. Підходи до класифікації послуг у контексті формування системи управління сферою послуг. *Ефективна економіка*. 2012. № 1. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Ключові слова: послуга, сервіс, сфера господарювання, конкурентоспроможність, ринковий обмін, чинне законодавство.

Key words: service, service, sphere of management, competitiveness, market exchange, current legislation.